ASIGURAREA „FRANCO-ROMÂNĂ"

Bucureşti, Griviţei 23

acordă ABONAŢILOR „UNIVERSULUI" PREMII DIN OFICIU

în numerar şi lozuri ale Loteriei Statului. Cadouri în obiecte. Despăgubiri moştenitorilor, oricare ar fi vârsta abonatului. Trageri generale lunare şi speciale. O mare tragere festivă pentru aniversarea a 10 ani dela înfiinţarea secţiunii „UNIVERSUL" a Societăţii. Asigurări pe o durată de plată foarte scurtă, şi chiar cu primă unică, şi cu plata în efect. la cursul nominal.

Se poate cere trecerea ratelor plătite de la o asigurare veche — chiar dacă nu e la curent — la o asigurare nouă — făcută în condiţiunile sus arătate.

10 cupoane — dimpreună cu taxa de manipulaţie de lei 20 — dau drept cetitorilor asiguraţi la 1 bon de participare la TRAGEREA FESTIVA a cărei dată se va anunţa la timp.

CEREŢI LAMURIRI ŞI PROSPECTE.

Institutul naţional al Cooperaţiei în ajutorul refugiaţilor din Basarabia şi Bucovina de Nord

Institutul naţional al cooperaţiei adresează un călduros apel către toate unităţile cooperative şi către toţi cooperatorii şi îi roagă să contribue la creştineasca şi patriotica operă de ajutorare a refugiaţilor din Basarabia şi Bucovina.

Sumele donate de cooperative şi cele colectate dela membrii cooperatori se vor trimite prin mandat poştal, Institutului naţional al cooperaţiei, pe adresa b-dul Tache Ionescu 7 (palatul Lido), Bucureşti, arătându-se în mod lămurit că sunt destinate pentru fondul de ajutorare al refugiaţilor din Basarabia şi Bucovina.

Un început a făcut Institutul, donând sume însemnate pentru constituirea unui fond de ajutorare al refugiaţilor.

Conducătorii tuturor federalelor şi cooperativelor din ţară sunt stăruitor rugaţi să comunice neîntârziat pe adresa Institutului naţional al cooperaţiei, serv. secretariatului, b-dul Tache Ionescu 7 (palatul Lido) dacă au locuri disponibile pentru plasarea contabililor şi funcţionarilor cooperatori, refugiaţi din Bucovina şi Basarabia. Se va indica ce fel de locuri sunt disponibile şi salariul.

Toţi contabilii şi funcţionarii cooperatori, refugiaţi din Bucovina şi Basarabia, să comunice urgent adresele lor Institutului naţional al cooperaţiei — serviciul secretariatului, b-dul Tache Ionescu 7 (palatul Lido), spre a fi plasaţi la diferite cooperative din ţară.

SOCIALE-MUNCITOREŞTI

Săptămâna socială

Reorganizarea ministerului muncii. — Domnii cari rămân la ruşi

In sfârşit! Noua conducere a ministerului muncii se gândeşte la reorganizarea acelui departament, reorganizare de mult proectată, dar îndelung şi curios temporizată...

In clipa în care se dă ţării o nouă aşezare politică, e firesc ca şi instituţiile muncitoreşti să primească suflul nouilor concepţii.

Naţionalismul, care trebue de acum înainte să domine concepţia vieţii noastre de stat, va influenţa şi asupra aşezărilor de viitor muncitoreşti, înfeudate până acum socialismului.

In asemenea condiţiuni de prielnică atmosferă, reorganizarea ministerului muncii — cerută de noi în repetate rânduri — este la timp şi bine venită. Nu se mai putea dăinui în haosul şi dezorganizarea centralizată de până acum.

Pentrucă, până la venirea actualei conduceri, trona în acest minister atotputernicia unei singure direcţii, poreclită direcţia generală a muncii. In acest singur compartiment — auziţi, un minister, cu o singură direcţie — serviciile se îmbulzeau unele peste altele, fără nici o delimitare, fără măcar urmă de legătură logică.

Directiunea aceasta a muncii desfiinţase secretariatul general care, într'un minister normal organizat, trebuie să ţină toate frânele, îngenunchiase personalitatea tuturor serviciilor, centralizându-le fără nici o noimă. Astfel, în atribuţiile acestei direcţii intrau toate atribuţiile celorlalte servicii, dela organizarea ştiinţifică a muncii, până la organizarea sportului muncitoresc...

Cine cunoaşte cât de cât starea de lucruri de până acum, îşi dă seama dece reorganizarea acestui minister nu mai putea întârzia.

Şi este foarte nimerit că se începe cu ea înaintea reoganizării altor instituţii muncitoreşti.

Se va delimita, astfel, dela început, sfera de activitate a tuturor serviciilor, — ţinându-se în seamă, schema de organizare viitoare a instituţiilor anexe.

Problema cere un studiu foarte serios — va fi vreme şi de modificarea unor anumite legiuiri — şi este, după cum am arătat sumar, de covârşitoare importanţă pentru viitorul instituţiilor noastre muncitoreşti.

*

Ministerul muncii a lăsat în disponibilitate o seamă de funcţionari ai asigurărilor sociale, rămaşi cu bucurie în teritoriile ocupate. Din fericire, numele lor le descoperă origina : cei mai mulţi evrei, ruteni şi poate un singur rus.

Faptul, mărturisesc, m'a impresionat, cu atât mai mult cu cât am avut cândva tristul prilej să-i cunosc.

Era în anul 1933, când, la Cernăuţi, examinam cunoştinţele de limba română ale funcţionarilor din asigurări.

Doi sau trei din funcţionarii rămaşi astăzi „dincolo", după 15 ani dela unire, nu ştiau încă româneşte.

Nici măcar nu înţelegeau româneşte, pentrucă întrebând pe d. Efroim Werling — cel din capul listei de astăzi — de când este funcţionar, mi-a răspuns în nemţeşte, altă bazaconie. Am cerut lăsarea lor în disponibilitate, dar au intervenit socialiştii, cu toată puterea de care dispuneau atunci în ministerul muncii, şi domnii căzuţi la examen au continuat să mănânce pâinea statului român... şi acum, cât de dureroase verificări facem! Câţi şerpi am încălzit la sân!

VINTILĂ PANTAZOPOL

INZESTRAREA MESERIAŞILOR REFUGIAŢI

In şedinţa consiliului Uniunii Camerelor de muncă, de sub preşedinţia d-lui Virgil Molin, s'a examinat situaţiunea meseriaşilor şi ucenicilor refugiaţi. S'a hotărît plasarea lor şi o cât mai grabnică ajutorare.

In acest scop se va interveni pe lângă Banca de Credit a meseriaşilor.

Memento

Calendar

MARŢI 16 IULIE

Ort. Sfântul Martir Atinogen († 290).
Cat. Sfânta Maria de pe Carmel.
Prot. Walter.
Evreesc: 10 Tamuz 5700.
Mahomedan: 10 Gemadi-el-Abir

*

Răsăritul soarelui 4.47
Apusul soarelui 19.55.

Radio

EMISIUNI IN LIMBA ROMANA ALE POSTURILOR STRAINE DE RADIO

— (Ora românească) —

18.45 : DUNĂREA (325.4m.)
18.45 : ZEESEN (31,38m.)
19.50 : TIRANA (49.30m.) afară de Duminică.
20.15 : ZEESEN (31,38m.)
20.15: ROMA (31,02m.-25.51m.)
20.15 : BARI I (283.3m.)
20.30 : DUNĂREA (325.4m.)
21.35 : BELGRAD (49,18m.)
22.15 : DUNĂREA (325.4m)
22.30 : LONDRA (261m.)
22.30 : DAVENTRY (30.96m.-49.59 m.-41,49 m.)
23 : ZEESEN (31.38m.)

MARŢI, 16 IULIE

RADIO-EXPERIMENTAL
32,4 m. 9259 kHz. 2 kw.
RADIO-ROMÂNIA
1875 m. 160 kHz. 150 kw.
RADIO ROMÂNESC PE UNDA SCURTĂ 32,4 m.

6.45: Radio-jurna (I).

RADIO-ROMÂNIA şi RADIO-BUCUREŞTI

13 : Ora; Jurnal cultural; cota apelor Dunării şi a barei Sulina; Note culturale şi publicaţii; Ştiri artistice şi culturale ; Spectacole ; Radiofonice; Sport.

13.20: Orchestra Victor Predescu: Despărţire de Cavadia ; Tu eşti liniştea mea de Schubert ; Noaptea de Micheli ; Cărăruie, cărăruie; Unde eşti de Cavadia ; Moarte zie, de Leon ; Jalea mea de Cavadia ; Suita de Fr. Poppi.

14: Ora ; Radio-jurnal.

14.30 : Continuarea concertului orchestrei Victor Predescu : Patru cântece de Annie Wolff ; Mănunchiul de Bozin ; Cântec de Dvorak ; E Riţa de Fernic ; Cântec de leagăn de Godard ; Pentru ochii tăi de Leon ; Bătrâneţele haine grele.

15. Instiinţări.

RADIO-ROMÂNIA şi RADIO-BUCUREŞTI

19.45: Radio-jurnal în limba maghiară.

RADIO-ROMÂNIA şi RADIO-BUCUREŞTI

20: Ora; Prof. N. I. Herescu.

20.15: Cântecele ţării (voce : Alexandru Grozuţă); Val, vai, inimă vai, de Juga loşca ; Spune-mi codrule vecine, de Monţia ; Brediceanu : a) Leagănă-te frunză'n vânt ; b) Spune mândro adevărat ; Trandafir de pe răzoare, de Sabin Drăgoi ; Creşti pădure şi te'ndeasă de Buica.

20.40: Radio-jurnal (III).

21: Marşuri simfonice (discuri): Marş din Alceste" de Händel ; Marş turc de Mozart şi Marş persan de Johan Strauss; Marş vesel de Chabrier ; Marş Nr. 3 de Elgar.

21.15: Muzică de cameră, Trio Dahlke-pian, prof. Alfred Richter-clarinet şi Walter Schulz-violoncel): Adagio şi Menuet de Haydn (violoncel şi pian) ; Trio op. 28 în mi bemol major de Beethoven.

22: Radio-jurnal (IV); Sport.

22.20: Jurnal pentru străinătate în limbile franceză, germană, engleză şi italiană.

22.40: Concert de pian, Romeo Alexandrescu : Compoziţii proprii Preludiu din Suita III-a; Două piese; Suita II-a (Preludiu, Dans, Dor de ţară şi Şagă; Sonata în do diez (Allegro Allegretto).

23.05: Selecţiuni din opera „Luiza" de Charpentier (discuri).

MIERCURI 17 IULIE

RADIO-EXPERIMENTAL
32,4 m. 9259 kHz. 2 kw.
RADIO-ROMANIA
1875 m. 160 kHz. 150 kw.
RADIO-BUCUREŞTI
364.5 m. 823 kHz. 12 kw.
RADIO ROMANESC PE UNDA SCURTA 32,4 m.

6.45: Radio-jurnal (1).

RADIO ROMANIA şi RADIO BUCUREŞTI

13: Ora; Jurnal cultural: Cota apelor Dunării şi a barei Sulina; Note culturale şi publicaţii; Ştiri artistice şi culturale; Spectacole; Radiofonice; Sport.

13.20: Orchestra Petrică Moţoi: Muzică românească din toate ţinuturile: In rariştea de lângă vii, Pe lângă plopii fără soţ şi Cu şortul negru prins în brâu; Dorul meu şi Aşi vrea să te fac să înţelegi; Cărbunii stinşi şi Paharul; Uitare de Ion Postupa; S'aude clopotul la schit şi Frunzuliţă foi de fag; Somnu-mi-i şi pic de somn; Pe marginea Dunării şi Hai-iu-iu.

14: Radio-jurnal (II).

14.30: Continuarea orchestrei Petrică Moţoi: Dorinţa; Ce vrei şi In zadar de Cavadia; Eu nu'nţeleg a cui e vina şi Mândra mea; Ciobănaşul şi In sat la Aninoasa; Era prin Mai; De ţi-am greşit şi Frunză verde cucuruz.

15: Instiinţări.

RADIO ROMANIA

19.45: Radio-jurnal în limba maghiară.

RADIO ROMANIA şi RADIO BUCUREŞTI

20: Ora; Prof. Alexandru Marcu.

20.15: Cântecele ţării, voce: D-na Ştefania Stavri: Spune-mi codrule vecine de Monţia; Mugur, mugurel de Dima; Cine m'aude cântând de Brediceanu; Cântec de leagăn de Kiriac; Mi-a zis badea de Popescu; Toată lumea-i dintr'un neam de Monţia.

20.40: Radio-jurnal (III).

21: Concertul orchestrei simfonice Radio, dirij. de Th. Rogalski:

22: Radio-jurnal (IV); Sport.

22.20: Jurnal pentru străinătate în limbile: franceză, germană, engleză şi italiană.

22.40: Corul Asociaţiei Creştine a Tinerilor, dirij. de Radu Botez.

23—23.30: Muzică de cameră, Quartetul Metzner.

NU VORBI!

VRĂJMAŞUL PÂNDEŞTE IN UMBRĂ.

VIRTUŢILE OMULUI NOU

In faţa evenimentelor prin care trecem, colaboratorii revistei „UNIVERSUL LITERAR" încearcă să exprime în scrisul lor ideile menite să producă forţe sufleteşti întăritoare. Articolul „VIRTUŢILE OMULUI NOU", de d. Ernest Bernea, un tânăr autor de valoare, tratează în numărul de Sâmbătă, 13 Iulie al revistei, această serioasă problemă a întăririi spirituale.

Mai se află în paginile revistei cu acelaş cuprins viu al actualităţii, articolele : „Pentru un sens adevărat al valorilor", de TOMA VLĂDESCU ; „Iudeii în literatura noastră", de Ladmiss Andreescu ; „Artele şi statul totalitar", de Costin I. Murgescu ; Maestrul I. GR. PERIEŢEANU, poetul fără egal al sonetului, publică „RESEMNARE", versuri adâncite de ecoul trist al timpului.

Mai colaborează cu nuvele, poezii şi cronici d-nii : G. C. Nicolescu, Teodor Al. Munteanu, Ştefan Baciu, Luca Dumitrescu, Aurel Chirescu, Al. Raicu şi Constantin Fântâneru.

La „CORESPONDENŢA NOASTRĂ" revistă publică numeroase manuscrise primite.

Ilustraţii admirabile de VOINESCU.

Citiţi :

UNIVERSUL LITERAR

Comisiunea permanentă pentru raţionalizarea consumului de carne

Pe lângă ministerul agriculturii şi domeniilor a luat fiinţă *Comisia permanentă pentru raţionalizarea consumului de carne.*

Comisiunea se compune din domnii: preşedinte, P. Memoianu, subsecretar de stat al ministerului agriculturii şi domeniilor.

Membri : dr. I. Radulovici, directorul general al creşterei animalelor, prof. G. K. Constantinescu, directorul I. N. Z., doctor Georgescu directorul abatorului Bucureşti, Romi Costea, preşedintele engrosiştilor de carne, I. Marian şi M. Berceanu, mari agricultori.

Scopul acestei comisiuni este de a se stabili o armonie între măsurile pentru reglementarea consumului de carne şi interesele producţiei animale.

Prima şedinţă va fi Marţi, 16 Iulie ora 6 d a. la ministerul de agricultură.

D. prim-ministru Ion Gigurtu către plugărimea română

(Urmare din pag. I-a)

duselor agricole. Pentru aceasta avem nevoe în primul rând de sosele. La facerea acestor şosele, cari să lege satele între ele cu gările şi cu oraşele, cred că va fi nevoe de un efort mare făcut de toată populaţia ţării, prin o muncă de folos obştesc. Să nu va fi plătită. Chiar dacă această muncă nu va fi plătită direct veţi avea plata ei îndoită şi întreită, prin faptul că veţi câştiga timp la transportul produselor, acestea se vor vinde mai scump, iar mărfurile ce veţi cumpăra vor fi mai ieftine. Satul nu va mai rămâne izolat luni de zile de orice comună mai mare şi de gară. Una din grijile cele mai mari ale guvernului va fi rezolvarea acestor legături între sate, între sate şi gări şi oraşe, prin şosele la început simple, însă pe cari să se poată circula tot anul.

Altă grijă a guvernului naţionalist va fi procurarea de maşini agricole cât mai ieftine şi cu plata în rate. Fără maşini agricole, nu putem ridica producţia la hectar. Iarăşi numai câteva cifre, ca să vă daţi seama ce înseamnă pentru ţară o ridicare a producţiei la hectar. Dacă urcăm producţia oricăror produse : grâu, porumb, rapiţă, etc., numai cu o sută de kilograme la hectar, la 12 milioane hectare, aceasta însemnează o valoare de peste şapte miliarde, cu 200 kilograme, 14 miliarde, iar cu 300 kg. la hectar, peste 21 miliarde. Producţia noastră la hectar poate fi îndoită, dacă facem lucrările şi investiţiile necesare şi la aceasta trebue să tindem. Nu putem fi o ţară mare, bogată şi puternică, decât dacă temelia ţării — satul — este bogat şi fiecare agricultor din sat deasemenea. Nu putem avea o armată puternică, bine îmbrăcată, bine hrănită şi cu arme moderne cari sunt scumpe, dacă nu producem mai mult. Copiii voştri cari se duc cu atât având ca să-şi apere ţara şi glia strămoşească, nu o pot apăra cum trebue, decât dacă ţara întreagă munceşte ca să le asigure uneltele de război de care au nevoe, tunuri, avioane, tancuri, mitraliere şi altele multe.

Toate se leagă. Ca să avem tunuri bune şi multe, trebue să începem prin a avea maşini agricole, ca să le putem plăti. Şi voi trebue să îngrijiţi aceste maşini, căci ele vin multe din străinătate şi sunt plătite cu munca voastră.

Nu voiu merge mai departe cu această expunere, — voi cunoaşteţi munca agricolă mai bine ca mine, — eu vă rog numai să vă iubiţi acest meşteşug, care e cel mai frumos, cel mai sănătos şi cel mai bine-cuvântat de Dumnezeu. Credinţa în Dumnezeu ne dă puterea să trecem prin toate greutăţile. Dar Dumnezeu ajută pe cel ce se ajută singur. Prin credinţa în Dumnezeu nu trebue să ne lăsăm în voia soartei ; dimpotrivă, din această credinţă trebue să tragem puterea de muncă şi încrederea de care avem nevoe, ca să trecem timpurile grele şi să facem acel efort general, care poate pune de azi pe mâine ţara noastră în rândul ţărilor mari.

Mobilizarea agricolă

Inainte de a sfârşit, vreau să amintesc că guvernul a făcut o lege a mobilizării agricole, lege de folos obştesc. Cu mari greutăţi am arat şi semănat în această primăvară toate ogoarele ţării; ar fi un păcat ca rodul bogat ce ni l-a dat Dumnezeu şi la care nu ne aşteptam în primăvară, să rămână necules la timp. Am toată încrederea că cu toţii înţelegeţi câtă pagubă ar fi pentru ţară ca acest rod să se prăpădească şi că cu toţii veţi pune mâna ca toate muncile să se poată face la timp. Sunt însă şi oameni rău sfătuiţi cari pun beţe în roate, neghină găsim peste tot, pentru aceia a fost făcută legea. Când cu toţii ne dăm tot ce avem pentru ţară, când copiii voştri stau la graniţă şi sunt gata să se jertfească pentru ţară, cei de acasă trebue să facă munca pentru ei ; nu se poate ca unii să fie gata să moară, iar alţii să lenevească sau să speculeze lipsa lor. Dreptatea nu poate fi decât una, şi guvernul naţionalist este un guvern de interes obştesc, el are grija tuturor, nu a unula sau altora. Eu am credinţa, că nici nu va fi nevoe să aplicăm legea mobilizării agricole. Cu cât voiu vedea că această lege s'a aplicat mai puţin, voi înţelege că suntem una cu toţii pentru ridicarea ţării şi încrederea în acţiunea noastră mântuitoare va creşte. Din elanul vostru pentru strângerea recoltei, vom trage noi, guvernul, puterea să învingem toate piedicile ce ne vor sta în cale, căci la o aşa prefacere sunt totdeauna multe piedici, şi să asigurăm satelor noastre acea propăşire la care au dreptul şi fără de care ţara nu se poate desvolta.

Partidul Naţiunii sub conducerea Majestăţii Sale Regelui, al cărui Şef de Stat Major sunt, va căuta să fie legătura zilnică cu nevoile şi aspiraţiunile poporului român, iar Guvernul Ţării va căuta mijloacele cele mai sigure să înfăptuiască aspiraţiunile poporului fixate în programul Partidului, program ce îşi trage esenţa din aceste năzuinţi.

Prin urmare eu toţii la muncă, pentru binele comun al tuturor, să putem înfăptui ridicarea Naţiunii române, aşa cum o doreşte iubitul nostru Rege, cel dintâi plugar al Ţării.

Trăiască plugărimea română!

Trăiască Majestatea Sa Regele Carol al II-lea!

Trăiască Marele Voevod Mihai de Alba-Iulia!

Sănătate!

Trăznetul incendiază o sondă la Câmpina

Câmpina, 13 Iulie

Azi, la ora 17, o ploaie torenţială, însoţită de vânt puternic, cu descărcări electrice, s'a abătut asupra oraşului nostru.

După 20 de minute, străzile s'au acoperit de ape şi mai mulţi arbori au fost distruşi de vânt.

Din cauza descărcărilor electrice puternice, a luat foc sonda Nr. 54, proprietatea societăţii „Steaua Română", situată în schela Gafiţa.

Au sosit imediat la faţa locului pompierii oraşului, sub comanda plutonierului major Ion Ciofoaia şi după o muncă de o jumătate de oră, focul care ameninţa să ia proporţii, a fost stins.

Sonda a fost salvată, în parte.

A mai sosit la faţa locului, d. maior Dumitrescu, din garnizoană; Iosif Zacomin, ajutor de primar şi organele poliţiei, care au luat primele măsuri impuse de situaţie.

DOCTRINA LUI MONROE FAŢĂ DE SITUAŢIA INTERNAŢIONALĂ DE AZI

(Urmare din pag. 1-a)

dia că politica americană îşi dă seama de prefacerea adâncă a politicii mondiale. Conştiinţa că destinele lumii se pregătesc azi pentru multă vreme se trezia şi la Americani, dar Statele Unite erau surprinse nepreparate pentru un rol hotărîtor în cea mai mare criză a lumii moderne. Doctrina seculară a lui Monroe, a micii confederaţii de la 1823, devenia un cadru prea strâmt pentru America, Putere mondială dela 1940. Statele Unite nu par însă astăzi în măsură să facă altceva de cât să treacă de la o defensivă pasivă la o defensivă activă, spre a apăra interesele lor mondiale, care cadrează din ce în ce mai puţin cu principiile fundamentale ale lui Monroe, într'o vreme când se pune problema unui statut politic şi teritorial nou al lumii întregi.

Printr'o ciudată întorsătură a lucrurilor, doctrina lui Monroe, care nu mai e îndestulătoare pentru Americani, este invocată de Puterile europene învingătoare pe continent şi de Japonia în Pacific spre a respinge orice pretenţie americană în alte regiuni ale lumii de cât în emisfera occidentală. „Europa a Europenilor", „Asia a Asiaticilor" sunt replicile celorlalte continente la principiile depăşite de evenimente ale politicii americane de odinioară. In loc de a rămânea o doctrină de apărare americană contra Europei, doctrina lui Monroe devine astfel astăzi o justificare pentru crearea de noi sisteme politice şi teritoriale, de noi blocuri de State, de mari unităţi economice, menite să-şi satisfacă toate nevoile reciproce, sub semnul unei ideologii noi şi intr'o disciplină nouă, care se vor strădui să statornicească pacea continentală respingând în viitor războiul pe întinderile intercontinentale ale oceanelor.

Asemenea perspective ni par îndepărtate şi asemenea interese ni par străine, dar ele au un rost atât de adânc în îndrumarea de mâine a lumii, încât merită să fie urmărite de aproape, deşi probleme mai grave şi mai urgente ne preocupă în ceasul de faţă.

I. L.

BULETIN ARHEOLOGIC ŞI NUMISMATIC

(Urmare din pag. 1-a)

făcut să se emită ipotezele cele mai extravagante. Astfel, s'a căutat a se stabili legături nu numai cu runele germane, dar şi cu anumite alfabete asiatice, ca cel brahmian şi vechiu turcesc. Pe baza unor ipoteze de acest fel s'au găsit arheologi, cari să considere acest tezaur ca fiind de origine fino-ugrică sau hunică şi să-l pună în legătură cu năvălirile acestor popoare în Europa. De aceia a fost numit de unii tezaurul lui Atila, de alţii al lui Arpad.

Dar a mai intervenit şi altă dificultate: printre literele inscripţiilor se găseşte adeseori semnul crucii creştine ; printre ornamente de asemenea se află câte o cruce mare florată, iar alteori sunt câmpuri întregi presărate cu cruci.

Dacă în realitate crucile acestea sunt semne creştine — şi nu încape îndoială că este aşa — atunci teoriile turco-ugrice cad dela sine, iar obiectele din tezaur reprezintă, ca şi cele din tezaurele dela Pietroasa şi Şimleu, arta greco-scită sau greco-barbară dela nordul Mării Negre, artă ce s'a continuat până în primele veacuri ale evului mediu şi chiar mai târziu.

Cu toate acestea, nici un obiect din tezaurul dela Sân-Miclăuşul-Mare nu este încrustat cu pietre colorate, ca cele dela Pietroasa şi Şimleu, ci numai urme de email colorat se găsesc uneori printre scobiturile diferitelor ornamente. De altă parte însă, există ornamente din perle de aur, ca în tezaurele amintite.

Intre cele 23 de obiecte cari constituie acest tezaur sunt 2 garafe, 5 ulcioare mici cu tortile formate din perle de aur, 12 cesti de diferite forme, 2 pahare, un corn de băut şi o solniţă.

Dintre garafe una este decorată numai cu ornamente lineare şi florale, pe gât şi pe fund (fig. 1); celalaltă însă, pe lângă ornamente de acest fel, mai are pe pântece 4 medalioane rotunde cu scene diferite. Aceste medalioane sunt încadrate în şiruri quadruple de perle de aur, la intersecţiile cărora se află frumoase ornamente florale.

Scenele din medalioane sunt următoarele : un leu într'aripat doborând la pământ un cerb (fig. 2); un călăreţ îmbrăcat în zale târând de păr un captiv; un vultur cu aripile deschise ţinând în

Fig. 2 Fig. 3

ghiare o femeie goală, cu mâinile ridicate în sus şi având în fiecare mână câte o brăţară cu frunze ; un tânăr luptător călărind pe un leu androcefal încoronat şi într'aripat, trage cu arcul într'un leopard care-l atacă din spate (fig. 3). Toate aceste reprezentări corespund concepţiei artistice menţionate mai sus şi pot fi considerate ca lucrări de prima ordine din domeniul acestei arte.

Deşi cele două garafe nu sunt împodobite cu aceeaşi bogăţie de ornamente, se constată cu uşurinţă că provin din acelaş atelier, căci amândouă au la bază gâtului câte o coroană de frunze executată în relief şi perfect asemănătoare.

De altfel şi celelalte obiecte din acest tezaur prezintă foarte multe afinităţi în privinţa formei şi ornamentaţiei, astfel că se poate stabili dela prima vedere proveniența lor din acelaş atelier.

CONST. MOISIL

NOTA. — In Buletinul precedent (nr. 186) ilustraţia reprezintă discul cu figuri de zeităţi din tezaurul dela Pietroasa, iar nu tava rotundă, cum s'a cules din greşală.

Cunoşti Bucureştii?

FÂNTÂNA DELA FILARET

Când în zilele călduroase de vară, către scăpătatul soarelui, se înşiră în cerc maşinile privilegiaţilor eşiţi să se răcorească, de jur-împrejurul fântânii Mioriţa, unde ameninţaţi de berbecii de ipsos, gâdilaţi de stropii mai îndrăzneţi şi încântaţi de sunetul clopoţeilor de sticlă din turnul vilei de peste drum, plimbăreţii huzuresc clipe de desfătare, cine atunci se mai duce cu mintea înapoi cu un veac şi la celălalt capăt al oraşului, la o altă fântână vestită, cea dela Filaret?

Inainte vreme când nu exista canalizarea cu apă de băut filtrată şi controlată bacteriologic, bucureştenii noştri îşi scoteau apa de prin puţuri, dar mai ales din Dâmboviţa; se pare că gustul „apei de gârlă" era mai preţuit decât al celei din puţuri. Fiecare casă de gospodar mai înstărit avea sacaua cu un cal în curte, gata să aducă totdeauna apa de gârlă. Pentru bunătatea ei se dădea şi de pomană: sacagiul tocmit pentru toată încărcătura, striga pe străzi şi de prin curţi eşeau cu doniţele să se înfrupte dela pomană. Cum însă era destul de „groasă" se bătea cu piatră acră, în putini, şi se lua de deasupra numai apa limpezită.

Situaţia aceasta a durat până târziu, în vremea unora dintre noi. Canalizarea, aducerea apei pe „urloaie" s'a început, ce e drept, încă din 1779, de Ipsilanti, dar numai puţini boeri au avut privilegiul de a primi în casă apă de Crevedia şi Giuleşti, „sbucnind din sec perete" după cum se minuna în versuri un bard al vremii. Mai pe urmă s'au instalat cişmele pe străzile principale, în faţa bisericilor.

Numărul restrâns al cişmelelor nu putea mulţumi toată populaţia. Trebuia un debit mai mare de apă şi de aceia pe la 1845—1850 s'au făcut instalaţii pe ţevi de tras apa chiar din Dâmboviţa. Dar apa care se trăgea de din vale de Jigniţa, bună oară, venea plină de gunoale, de maţe şi de coarne ale vitelor tăiate în susul ei, trecea prin vadul sacagiilor dela Zlătari, unde oamenii intrau cu caii şi cu sacaua în apă, şi în fine primea zolle unei băi publice aşezate chiar alături, în susul punctului de unde se alimenta conducta.

E lesne de înţeles cum chiar pe acea vreme când preocupările de higienă nu împovărau mintea bucureşteanului, apa de izvor era cu deosebire preţuită. Din păcate însă, în Bucureşti au fost puţine izvoare, deci fântâni: a Brâncoveanului ; a cuconilor (lui Moruzi) dela Cotroceni; fântâna Boului (lângă biserica Popa Tatu de azi) ale cărei ape se scurgeau în balta lui Dura negustorul, mai apoi lacul Cişmigiului; fântâna dela Herăstrău şi în fine fântâna dela Filaret, cea mai vestită, mai bogată şi mai preţuită dintre toate.

Pe drumul care ducea dela Bucureşti la Ţarigrad, se întindea, la marginea Capitalei, o câmpie în mijlocul căreia se afla o baltă numită a lui Şerban Vodă. Alături de baltă drumul suia un deal şi apoi îşi urma făgaşul mereu spre miazăzi până la Dunăre. Balta lui Şerban Vodă era alimentată de isvoarele ce eşeau de sub acel deal. Pe la sfârşitul veacului trecut, mitropolitul Filaret a pus să se facă acolo o fântână, pentru pomenirea sufletului său. Şi într'adevăr pomenit a fost şi mai este încă, de toţi cei ce vorbesc astăzi de dealul Filaretului.

Calea, balta şi fântâna au rămas neschimbate până în 1906, când acolo s'a făcut marea expoziţie jubiliară a Regelui Carol I. Calea s'a transformat în frumoasa alee din dreapta, străjuită pe două părţi de măreţii copaci, unici în parcurile bucureştene; balta s'a schimbat în lacul cu ape limpezi şi fundul cimentat, iar fântâna există şi ea cu alt nume şi altă înfăţişare, pe dreapta aleei amintite. Isi duce o viaţă modestă neştiută, necercetată, cu apele stătătoare şi opace. Dar cum arăta altă dată? Iată ne-o descrie chiar un scoborîtor al mitropolitului Filaret (N. Predescu) într'o carte mai veche:

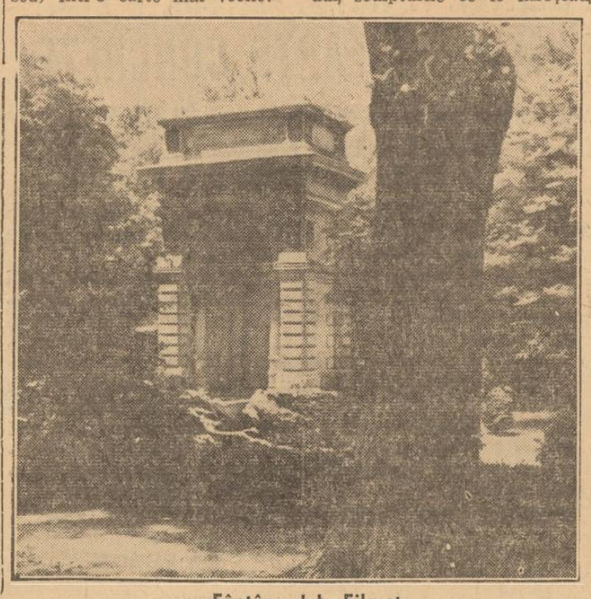

Fântâna dela Filaret

„La sfârşitul Bucureştilor, pe un şes înconjurat de coline, Filaret ridică o măreaţă fântână, înfăţişând aspectul unei răsfăţate case boereşti. Marmore albe pardoseau catul de jos, înguste canaluri dau scurgere apei ; curba liniilor conţinând lichidul, sculpturile ce le însoţeau, atrăgeau. Etajul de deasupra forma o întinsă sală asemănându-se vechilor pridvoare, deschisă dintr'o latură, era veşnic inundată de aer, de lumină. Edificiul, se termina printr'o învelitoare ascuţită susţinută de stâlpi de piatră".

In preajma Fântânii dela Filaret veneau bucureştenii, cu mic, cu mare, să petreacă.

„In trecut valea Filaretului fu una din petrecerile cele mai frumoase ce prezenta Capitala. Multă lume, după apusul soarelui, în calde zile de vară, se strângea aici. Trăsuri se încrucişau, pe la margini, cu căruţe descărcând familii întregi; preumblătorii erau mai toţi din popor; mulţi din meseriaşi, din micii negustori, în momentele libere, alergau ca să-şi uite de necazuri, spre adieri line de vânturi, spre sorbiri de apă răcoroasă. Privelişteа mulţimii cu scâlpindele-i costume producea vie sărbătoare ochilor".

Gion, amintind aceleaşi petreceri, descrie astfel viaţa bucureştenilor:

„Munca le era viaţa. La sărbători, petreceau însă de-şi scoteau necazul întregii săptămâni. Intr'a doua jumătate a secolului al XVIII-lea, îndată ce se îmbrăcau grădinile şi pădurile, bucureştenii plecau cu de mâncare să petreacă la următoarele grădini: cârciuma din pădure (pe unde e azi strada Berzii); fântâna beizadelelor din pădurea Cotrocenilor; pe dealul Văcăreştilor; în câmpia Filaretului, dincolo de mitropolie ; la Herăstrău, lângă faimosul kiosk făcut de Alexandru Vodă Ipsilante; în pădurica cea poetică dela Sf. Elefterie; grădina lui Scufă; grădina Brâncoveanului ; grădina cea băltoasă a Cişmigiului; crângul lui Hagi Ilie dela Moşi; la livedea Deşiului; la grădina Giafer ; la al lui Barbă Lată şi la grădina Belului, unde înainte de a fi cimitir, bucureştenii au jucat ani de-arândul sârba, chindia, bătuta", etc.

Ion Ghica, marele evocator al trecutului apropiat, scrie că pe câmpia Filaretului, unde unii petreceau cu lăutari, alţii îşi duceau copiii la plimbare, ca să le povestească „luptele boerilor şi prelaţilor noştri", ţinându-le adevărate cursuri de educaţie naţională.

Dar „apa din cişmeaua Filaretului era tot odată un isvor de sănătate şi de bogăţie; vara câmpia era acoperită de lucrătoare, fete şi neveste, meştere, calfe şi ucenice, cari limpezeau testmeluri în fântână, după ce mai întâi fixau culorile cele vii muindu-le cu piatră acră; le întindeau la soare pe iarbă cântând doinele noastre cele frumoase".

Ca atâtea alte documente ale trecutului, Fântâna dela Filaret s'a derăpănat. Totuşi nevoia ei era încă simţită puternic, dar în loc să se repare în forma originală, s'a făcut marea greşeală de a fi dată jos. In locu-i s'a ridicat o fântână nouă pe cheltuiala primarului de pe timpuri, care şi-a rezervat dreptul de a-i da numele său. Inscripţia de pe frontispiciul actualei fântâni glăseşte astfel: „La anul una mie opt sute şaptezeci s'a clădit această fântână cu cheltuiala d-lui George Grigore Cantacuzino, primarul Capitalei, în urma votului consiliului municipal al comunei Bucureşti, din şedinţa dela opt August 1869, prin care s'a decis a purta numele de Fântâna George Gr. Cantacuzino".

Desaprobând tendinţa epocii de a reinoi prin dărimare, Ion Ghica scria cu durere: ...„cum s'a făcut cu cişmeaua dela Filaret, ridicată bucată cu bucată, dusă nu se ştie unde, nici pentru ce şi de pierderea căreia nu ne poate consola monumentala fântână ce s'a ridicat ca o parodie, în faţă cu locul unde artistul admira un monument simplu, modest, dar de bun gust, care ne vorbea de virtuţile bătrânilor noştri, de luptele şi de suferinţele lor".

Regretul lui Ion Ghica îl are oricine trece astăzi pe aleea din Parcul Carol şi priveşte la coloanele de cărămidă tencuite cenuşiu, la basinele cu apă înverzită şi groasă. Ochii nu-i caută în peisaj acoperişul cu olane, stâlpii mărunţi de piatră înfloriţă, şiroirea apelor cristaline. Iar auzul se încordează să prindă din străfund de vremuri clinchetul clopoţeilor de sticlă şi versul de mult uitat al cântecului bătrânesc:

Frunză verde de cicoare
La Filaret la isvoare
Mult e umbră şi răcoare
Şi apă răcoritoare...

Dr. N. VATAMANU